

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ЕКСПОРТНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ НА МАКРОЕКОНОМІЧНОМУ РІВНІ

Пушкар Т. А.

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова

Сучасний етап розвитку світового господарства характеризується достатньо суперечливими процесами: з одного боку – об'єктивною основою розвитку національних економік стають процеси економічної інтеграції, транс націоналізації і створення глобальних економічних систем; з іншого боку – все більше уваги країни приділяють відстоюванню своєї національної ідентичності не тільки в політичному, культурному і соціальному вимірі, але і у сфері економічного розвитку. Вирішуючи протиріччя між економічною незалежністю, правом на захист власних економічних інтересів і використанням максимальних переваг масштабних економічних утворень, інтеграційних об'єднань і глобалізації економіки, розвинені національні економіки виступають насамперед як активні експортери на міжнародних ринках. Особливості функціонування сучасного світового господарства, розвитку національних економік і їх позиціонування на міжнародних ринках, підвищують актуальність питань експортної орієнтації та її взаємозв'язку із зовнішньоекономічною безпекою національної економіки, регіону, підприємства.

Традиційним підходом до визначення експортної орієнтації є визначення її через питомих ваги експорту товарів і послуг у валовому внутрішньому продукті країни. При такому підході не застосовувалося безпосередньо поняття експортної орієнтації, основним показником виступає поняття експортної квоти країни у певний період. Протягом останніх 10 років значення експортної квоти України коливалося у межах (рис. 1).

Традиційний підхід до визначення експортної орієнтації, окреслюючи місце країни у експорті товарів і послуг, не в повному обсязі відображає сучасні тенденції розвитку світового господарства. Визначаючи експортну орієнтацію країни у сучасних умовах, важливим аспектом стає орієнтованість на експортну діяльність у подальшому, її перспективи і ті зусилля, які країна спрямовує на створення конкурентних переваг на міжнародних ринках і забезпечення стабільного попиту на експорт країни.

Визначення експортної орієнтації передбачає уточнення двох основних моментів:

- 1) експортну орієнтацію необхідно розглядати як певну спрямованість зовнішньоекономічної діяльності;
- 2) експортну орієнтацію необхідно розглядати у структурному аспекті як превалювання певних видів товарів і послуг у експорті країни.

Рис. 1. Експортна квота України, % (розраховано автором)

Отже, визначаючи поняття експортної орієнтації необхідно враховувати не тільки обсяги експорту товарів і послуг, а, насамперед, спрямованість національної економіки на експортну діяльність, зростання обсягів експорту і підтримку експортноорієнтованих галузей і окремих підприємств. Експортна орієнтація на макроекономічному рівні відображає не реальні обсяги експорту, а саме стратегічні напрями її розвитку і зацікавленість у певних експортних виробництвах. Визначена експортна орієнтація національної економіки на певний момент у подальшому через певний час знаходить свій прояв у обсягах експорту і змінах у його структурі. У підході до визначення експортної орієнтації національної економіки, що пропонується, вона розглядається як прояв інтересів країни у зовнішньоекономічній діяльності, а також як комплекс дій держави, які передбачають підтримку потенційно конкурентоспроможних галузей національної економіки.

Таким чином, експортна орієнтація національної економіки на сучасному етапі розвитку світового господарства визначається як певна спрямованість дій на макроекономічному рівні, які передбачають підтримку потенційно конкурентоспроможних на міжнародних ринках галузей і конкретних підприємств, які у подальшій стратегічній перспективі будуть формувати конкурентні переваги національної економіки на міжнародному рівні і формувати структуру експорту країни.